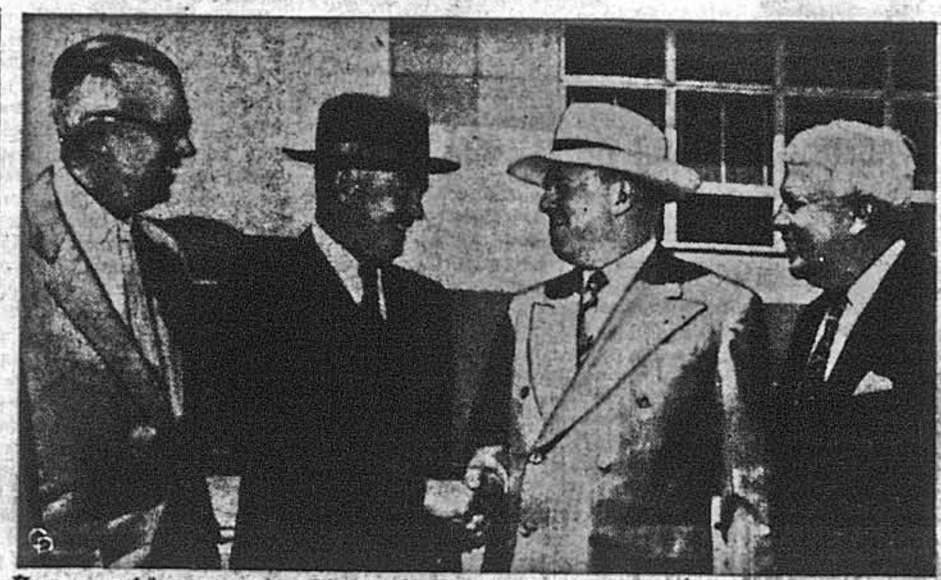
Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J. Тел.: HEnderson 4-0237 УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXII. Ч. 120. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 24-го ЧЕРВНЯ 1955. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ—FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JUNE 24, 1955. No. 120. VOL. LXII.

СТІВЕНС ЗРЕЗИҐНУВАВ — БРОКЕР НОВИЙ СЕКРЕТАР АРМІЇ

Президент Айзенгавер вітає Вілбера М. Брокера з його призначенням на становище секретаря Армії. Ліворуч дотеперішній секретар Армії Роберт Т. Стівенс, який подав свою резиґнацію. Праворуч секретар оборони Чарлз Е. Вилсон.

Вашинґтон. — Президент Айзенгавер прийняв резиґнацію секретаря армії Роберта Т. Стівенса і на його місце заіменував бувшого губернатора стейту Мішіґен — Вілбера М. Брокера (Brucker). Стівенс вніс резиґнацію з „особистих причин", а президент прийняв її „з правдивим жалем". Айзенгавер хвалив Стівенса за його працю на пості секретаря армії впродовж 30 місяців. 55-річний Стівенс — це багатий текстильний підприємець (фірма „Стівенс і Ко" — одна з найбільших в країні), він мусів продати 42,000 паїв своєї фірми, поки його номінацію на секретаря армії затвердив Сенат. Президент бажав Стівенсові щастя й здоров'я. Стівенс заявив президентові, що залишає свою працю з жалем, бо хотів би був працювати з Айзенгавером до кінця його президентури. Ані президент, ані Стівенс не згадували спору Стівенса з сенатором МекКарті. 61-річний новий секретар армії Вілбер М. Брокер працював як головний дорадник в департаменті оборони від квітня 1954 року, а в 1931-1932 роках був губернатором стейту Мішіґен. Резиґнація Стівенса важна від кінця місяця липня цього року. Сподіються, що затвердження Брокера не матиме опозиції в Сенаті, хіба проти нього виступить сенатор МекКарті, бо Брокер виступав проти сенатора з Висконсіну під час переслухань в справі почесного звільнення дентиста-майора д-ра Ірвінґа Переса. Про резиґнацію Стівенса говорено вже від довшого часу, поголоски про його резиґнацію появилися зараз після переслухань в справі Дейвіда Шайна. Але Стівенс постійно заперечував ці чутки, заявляючи, що він залишиться на своєму пості так довго, як цього бажатиме президент Айзенгавер. Аж вчора секретар оборони Чарлз Е. Вилсон телефонував до Брокера, чи він погодився б бути секретарем армії. Вилсон з'явився в Білому Домі разом із Стівенсом і Брокером, і президент ґратулював Брокерові на його новому становищі, а Стівенсонові подякував за його цінну працю на пості секретаря армії та заявив, що тільки з „глибоким жалем" погодився на звільнення з обов'язку секретаря армії — Роберта Т. Стівенса.

Гомфрі подав проєкт бездефіцитового бюджету

Вашінґтон. — Секретар скарбу Джордж М. Гомфрі звернувся до Конґресу з проєктом збалянсування федерального бюджету. Він пропонує, щоб усі видатки ухвалювано в Конґресі два рази: Перший раз — на початку праці Конґресу, а другий раз — на початку нового фінансового року, себто перед 1-им липня. Якщо наприкінці сесії Конґресу, коли вже можна передбачити прибутки з податків, виявиться, що федеральні податки перевищують прибутки, тоді, згідно з пропозицією Гомфрі, Конґрес повинен зменшити федеральні видатки, і таким чином буде осягнено бездефіцитовий бюджет. Провідники Комісій Видатків у Сенаті і в Палаті Репрезентантів заявили, що вони підтримають кожне змагання до збалянсованого бюджету, але члени Конґресу приватно заявляють, що пропозиція Гомфрі не має виглядів на успіх, бо вона не розв'язує проблеми — не можна автоматично зменшувати бюджету тільки для того, щоб не було дефіциту.

Успіх новоприбулого студента

Ню Йорк. — Любомир Стефан Онишкевич, народжений у Львові 3 березня 1933 року, 15 червня ц. р. скінчив з відзначенням електротехнічний відділ в Ситі Каледж в Ню Йорку. Після цього негайно прийняли його, як дослідного асистента, до Масачусетського Інституту Технології в Кембридж, Масс., де він продовжуватиме студії, щоб дістати ступінь „мастера". Він є одним із засновників Тва Студентів Техніків „Основа", при Т-ві Українських Інженерів в Ню Йорку і став уже виборним членом 4-ох американських інженерських організацій. Любомир Онишкевич, син інженера Володимира й Надії (службовички Головної Канцелярії УНСоюзу) Онишкевичів, — прибув до ЗДА несповна 6 років тому і дістав уже американське громадянство. Він є активним членом українського „Пласту" і належить до 184-го відділу УНСоюзу.

В АМЕРИЦІ

● **Перші подорожні**, які прибули з Арґентини, заявляють, що під час повстання фльоти проти уряду Перона, 2,000 осіб згинуло, а понад 3,000 поранено. Арґентинський уряд повідомив, що вбитих було 174.

● **В'язнична сторожа** відвезла з Ню Йорку до тюрми Сінґ Сінґ скованого сина мільйонера Мікі Джелкі, якого засудили на дворічне ув'язнення, за те, що змушував дівчат до неморального життя. Досі він сидів у в'язниці в Ню Йорку, але тепер програв апеляцію і відбуватиме кару.

● **Нюйоркський губернатор** Аверелл Ґарріман виїде в тритижневу подорож до Европи й Азії, де відвідає Англію, Францію, Італію та Ізраїль. В Ізраїлі він перевірятиме технічну дипомогу, яку цій державі дав стейтовий університет в сумі 1,875,000 долярів.

● **Голова Центральної Конференції Американських Рабінів** д-р Бернет Р. Брікер вважає, що жінок треба допустити виконувати обов'язки рабінів, бо вони мають „розвинену духову настанову і чуттєву здібність".

● **Міська Рада Ню Йорку** ухвалила рекордовий податок від нерухомостей на 1956 рік в сумі 3.85 доляра від кожних ста долярів, на які оцінена реальність. Минулого року цей податок становив 3.68 доляра від кожних 100 долярів.

● **Радіо в Буенос Айресі**, передаючи вісті о год. 8:15 рано, такими словами вшановано покійну дружину Перона: „В годину, в якій Ева Перон відійшла у вічність". Один день радіо цього не зробило, і дехто думав, що зближається кінець слави і Хуана Перона.

● **Об'єднані Американські Механіки** признали бувшому президентові Геррі Труманові „Нагороду Американського Громадянина", в сумі 5,000 долярів. Цю нагороду признають щодва роки тому американцеві, який, почавши своє життя скромно, дійшов до високого становища.

● **50-річний Джан Коллінс** скочив у ріку Делевер, щоб врятувати свого 15-річного сина, який топився в цій ріці. Він витягнув сина з води, але його серце не витримало, і він затонув на відстані 200 стіп.

УНРАДА ПЕРЕЖИВАЄ НОВІ ТРУДНОЩІ

ІНЖ. О. БОЙДУНИК ЗРЕЗИҐНУВАВ З ГОЛОВСТВА; ІНЖ. Д. АНДРІЄВСЬКИЙ ВІДІЙШОВ З В.О.

З добре поінформованих джерел довідуємось, що в Українській Національній Раді сталися в останньому часі такі події:

У ході дальших нарад над справою співпраці з Американським Комітетом Визволення від Большевизму, т. зв. Паризький бльок закордонних представництв національно-державних Центрів вирішив на своєму засіданні в Парижі, під головуванням голови Білоруського Національного Комітету п. Абрамчика, погодитись на — висунену з кіл неросійських національних еміграцій — концепцію такої спільної для всіх еміґрацій організації, в якій окрему групу становили б росіяни і окрему всі інші неросійські національності, при чому цю організацію очолював би делеґат Американського Комітету, як зв'язковий між двома відділами. На цьому засіданні Паризького Бльоку не було репрезентанта Української Національної Ради. Більшість партій, членів УНРади, рішила приєднатися до цього рішення. Спротивився цьому представник ОУН, інж. Бойдуник. Опинившись в меншості, він залишив засідання і загрозив зреченням з головування в УНРаді. Після того репрезентант партії УНДС, проф. Е. Ґловінський, заявив про солідарність УНДС з позицією ОУН полк. А. Мельника. Коли в ході дальших нарад, три партії (УРДП, УНДО й СУСоц.) заявились далі за співпрацею з Американським Комітетом на базі окремої секції національностей, інж. О. Бойдуник (ОУН) зрікся головства в УНРаді, а інж. Д. Андрієвський (ОУН) — становища керівника ресорту закордонних справ у Виконному Органі.

Відносини в Українській Національній Раді ускладнилися тому, що голова Виконного Органу, інж. Созонтів (УРДП), чотири місяці не приїздив до Мюнхену, мабуть через те, що зайнятий особистими справами, про які появились різні відомості у французькій пресі. Його заступає інж. Довгаль, який, проте, перевтомлений, хоче цілком відсунутись. Не полагоджено досі справи участи УНДС у Виконному Органі. Частина Управи УНДС виключила з партії ред. М. Демковича - Добрянського, прихильника повороту УНДС до Виконного Органу, зажадавши скреслення його з членів УНРади. Однак тому, що ред. М. Демкович-Добрянський є членом Центрального Комітету цієї партії, постанову партійної Управи, яка, зрештою, стоїть цілком під впливом голови УНДС, п. Миколи Лівицького, не прийнято до відома, як нелеґальну, бо членів ЦК партії може виключати тільки делеґатський з'їзд. УНРада не зайняла теж досі становища до статті керівника ресорту закордонних справ інж. Д. Андрієвського в паризькому тижневику „Українське Слово", в якій він заявив, що „УССР є українською державою", — піддавши тим самим під сумнів теперішню політичну концепцію, на якій спирався закордонний Державний Центр УНР, що УССР — це вивіска, за якою скривається фактична окупація України. Думають, що всі ці справи будуть поладнані й сановані з сподіваним цього літа приїздом до Европи през. д-ра Ст. Витвицького, який тим часом перебуває в ЗДА.

ҐІСТЬ З КАНАДИ

Минулої середи, 22-го червня, відвідав Редакцію „Свободи" та Головну Канцелярію УНСоюзу інж. Омелян Тарнавський з Торонта, відомий громадський діяч, голова найбільшої Пластової Станиці в Канаді, член Крайової Пластової Старшини Канади та один з орґанізаторів окремого Пластового Відділу УНС в Торонті.

ІНДІЯ ІДЕ ЦІЛКОМ ПО ЛІНІЇ ЗАКОРДОННОЇ ПОЛІТИКИ СССР

Москва. — На закінчення 15-денного перебування індійського прем'єра Неру в столиці Совєтського Союзу, видано спільний комунікат, — підписаний Неру і Булґаніним, в якому підкреслюється „приязнь і повну однозгідність поглядів" обох державних мужів, які в тому часі перевели були цілу низку нарад. Зараз у першій частині обширного комунікату ствержується згідливість щодо 5 принципів „співіснувальної" бази, устійнених свого часу Неру і Чу Ен-лаєм при заключуванні індійсько-китайського пакту. Цими 5 принципами є: 1. Взаємне пошанування ненарушности території і державної суверенности другої сторони. — 2. Неаґресія, — 3. Невмішування у внутрішні справи другої сторони з будь-якої причини економічного, політичного чи ідеологічного характеру, — 4. Рівність і взаємна користь і 5. Мирне співіснування." — Індія і СССР висловлюються за повну і безоглядну заборону вживати атомової і водневої зброї та за „поважне зменшення" звичайних родів зброї під контролею. Заборона атомової зброї має торкатися також її продукції і дослідних спроб. Обидві держави стоять рішуче на тому, що Формоза й інші острови в її протоці „належать правно" комуністичному Китаєві, але, що він має відзискати їх мирним способом. Вони настоюють, щоб допустити комуністичний Китай до Об'єднаних Націй, вважаючи, що таке допущення „скріпить значно авторитет ОН." Наприкінці говориться про затіснення економічних і культурних взаємин. Весь комунікат втриманий у тоні, як між найбільш заприязненими державами.

Під кінець відвідин Неру большевики показали йому — на його просьбу, — совєтський великий заклад продукції атомової енергії, при чому підкреслюється, що це перший чужинецький гість, який бачив ту совєтську законспіровану фабрику.

Здогади про хунту не здійснилися, Перон залишається далі диктатором

Буенос Айрес. — Ген. Френклін Люсеро, міністер армії і від останньої революти головний командант усіх збройних сил Арґентини — армії, фльоти і летунства — з титулом „головний командант збройних сил репресії", закінчивши доручену йому функцію пацифікації заворушень в Арґентині, передав свою владу над збройними силами Арґентини знову в руки президента Перона. Головним командантом збройних сил Арґентини і головою арґентинської нації був Перон до вибуху революти. Водночас із резиґнацією ген. Люсеро подався до димісії арґентинський уряд. Уступаючи, ген. Люсеро виступив з промовою в радіо, в якій хвалив армію „за успішну оборону конституції, законів і законно встановленої влади" і підкреслив, що „армія, сповнивши свій священний обов'язок заслужила на гідність бути веденою президентом нації і головним командантом усіх збройних сил Арґентини". З Буенос Айресу виведено вже досі військові частини, але напруження між населенням триває. З провінції сповіщають про нові спроби палення церков, спричинниками чого мали б бути комуністи. З наказу уряду позамикано також багато друкарень і часописних видавництв. Президент Перон відбуває безупину наради з членами уряду, що подалися до димісії і то з тими, які були причасні до акції проти католицької церкви.

Совєти запрошують західньо-німецьких атомових дослідників до Москви

Бонн. — Совєтська Академія наук запросила західньо-німецьких атомових дослідників під проводом проф. Вернера Гайзенберґа, керівника відомого Інституту Макса Плянка на Ґеттінґенському університеті, взяти участь в конференції в справі „мирного використання атомової енерґії", що має відбутися в днях 1-5 липня ц. р. у Москві. Проф Гайзенберґа вважають майбутнім керівником атомових дослідів у західній Німеччині, якщо такі досліди будуть дозволені законом. За його словами, німецька індустрія готова кожної хвилини почати будову реакторів й інших дослідних стацій, але тільки для використання атомової енерґії для мирних цілей. Чи приймуть німецькі учені совєтське запрошення, досі ще не відомо. Подібне запрошення з Москви одержали теж дослідники атомової енерґії в інших країнах, м. ін. теж американські.

Остин проти прийняття червоного Китаю в члени ОН

Сан Франсіско. — Воррен Р. Остин, перший постійний делеґат ЗДА до ОН, тепер голова американського 1.000.000-го Комітету проти допущення червоного Китаю до ОН, звернувся до Генерального Секретаріяту ОН з окремим зверненням проти будьяких спроб провести прийняття комуністичного Китаю в члени ОН. Це прийняття підірвало б і знищило б вплив ОН і спаралізувало б їх функцію, даючи подвійне вето представникам двох тоталітарних держав в Раді Безпеки. Текст свого звернення просив Остин передати делеґаціям всіх членів ОН, що перебувають тепер в Сан Франсіско.

МОЛОТОВ ВИГОЛОСИВ НОВУ ПРОПАҐАНДИВНУ ПРОМОВУ ПРО „СПІВІСНУВАННЯ"

ОБВИНУВАЧУВАВ ЗНОВУ ТІЛЬКИ ЗДА У СПРИЧИНЕННІ МІЖНАРОДНОЇ КРИЗИ ТА СЛАВИВ „МИРОЛЮБНІСТЬ" КОМУНІСТІВ. — ДОЛЛЕС ВІДПОВІДАТИМЕ В П'ЯТНИЦЮ. — „НЕ ВІЛЬНО КРИТИКУВАТИ СОВЄТІВ"

Сан Франсіско. — У третьому дні ювілейної сесії Об'єднаних Націй велику промову виголосив совєтський міністер закордонних справ Молотов. Втримавши її назагал у спокійному тоні, він проте повторив в ній майже всі свої давні пропаґандивні звороти, поминувши хіба тільки такі слова, як „нацькувачі війни" й „американські імперіялісти" — коментують американські часописи. Він закликав до „співіснування", погрожуючи водночас, що дальше збільшення міжнародного напруження стало б уже безпосередньою загрозою для світового миру. Не назвавши Америки за іменем, він явно звернув під її адресою обвинувачення у викликанні післявоєнної міжнародної кризи, вказавши конкретно на такі акти, як дозброєння, творення військових бльоків, встановлювання заморських військових і летунських баз, втягнення Західньої Німеччини в „аґресивний військовий бльок" (НАТО) і т. п. Водночас Молотов славив нібито „миролюбні" заходи Совєтського Союзу, вказавши на такі акти, як договір з Австрією, „покращання взаємин" з Юґославією, запрошення канцлера Аденауера до Москви і теперішні переговори з Японією над „нормалізацією" взаємин з нею. Молотов дуже рішуче виступив в обороні „прав" комуністичного Китаю до Формози, Пескадорів і прибережних островів та до участи в Об'єднаних Націях. Щодо найближчої зустрічі голів 4-х великодержав, то Молотов висловився дуже обережно, що це залежить від усіх учасників тієї конференції, щоб осягнути висліди, корисні для миру.

Державний секретар Доллес був очевидячки обурений різними зворотами промови Молотова, — звертають увагу часописи. Він мав промовляти в четвер, але, щоб тепер краще підготовитись, пересунув свій виступ на п'ятницю. Тому, що кожний промовець в цій сесії говорити може тільки 20 хвилин, а додатковий час може дістати тільки коштом іншого промовця, то Доллес звернувся з просьбаю до членів ОН, щоб вони відступили йому час, бо хоче відповісти одногодинною промовою. Молотов промовляв 40 хвилин, зазначивши, що йому відступив голос один з інших записаних до голосу комуністичних делеґатів. Зрештою, промовляли ще делеґат Філіппін генерал Ромульо, шведський міністер Унден, делеґат Австралії й міністер Юґославії. Після засідання сесії генерал Ромульо запротестував, перед президентом Генеральної Ассамблеї, голляндцем Ван Клеффенсом, що той останній звернув увагу делеґатові Куби д-рові Еміліьо Нунес-Портундо, щоб не атакував Совєтів. Делеґат Куби докоряв Совєтам за окупування Балтійських держав і в тому місці д-р Ван Клеффенс перервав був промовцеві. Цей інцидент, як і промова Молотова — зауважують газетні коментарі — закаламутили дотеперішній „ідиллічно - ювілейний" настрій, що панував в Сан Франсіско на Об'єднаних Націях.

Італійський уряд подався до димісії

Рим. — Прем'єр Маріо Шельба в середу зголосив на руки президента республіки Ґрончі димісію цілого кабінету. Президент просив його тим часом керувати далі державними справами до часу призначення нового уряду, й розпочав негайно розмови з різними італійськими політиками на тему способу, як розв'язати теперішню кризу. За прийнятим звичаєм, першими будуть вислухані попередні президенти й прем'єри, а після того голови парляменту і сенату та голови всіх партій, включно з комуністичною. Ліві італійські кола не притають свого вдоволення з вибуху кабінетової кризи, сподіваючись, що лівонастроєний президент Республіки Ґрончі буде наполягати на створення центро-лівого уряду з участю, якщо не комуністів, то їх союзників, лівих соціялістів Ненні. Помірковані політичні кола стурбовані, що в керівній партії християнських демократів нема згоди, а різниці поміж правим і лівим крилом партії такі великі, що вони доводять аж до упадку власного уряду з відкриванням перспектив комуністичним елементам. Загально вважають у Римі, що теперішня криза не буде вирішена перед половиною наступного тижня.

ЮҐОСЛАВСЬКІ АРТИСТИ В СТОЛИЦІ УКРАЇНИ

Після останньої візити Хрущова в Юґославії, що мала поновити „дружбу" цієї комуністичної країни з СССР, не треба було довго чекати на юґославських гостей. І так, цими днями на запрошення Міністерства культури, приїхали до Києва з Беоґраду співаки Мирослав Чангалович, Олександер Маринкевич, Вілма Буковец і професор люблинської музичної академії Маріян Ліповшек. Артистів урочисто зустріли місцеві комуністичні достойники на київському летовищі. Юґославські гості візьмуть участь у виставах „Борис Годунов" і „Фавст" в академічному театрі опери і балету ім. Тараса Шевченка. Чи київським

З-ПОЗА ЗАЛІЗНОЇ ЗАСЛОНИ

артистам дозволять виїхати до Београду, в цьому можна дуже сумніватися.

НАГОРОДЖЕННЯ БАГАТОДІТНИХ МАТЕРІВ

Наказом Президії Верховного Совєту СССР надано по Українській ССР почесне звання „Матері-героїні" і нагороджено „орденом" матерів, що народили й виховали по десятеро і більше дітей. Усіх нагороджених матерів — 48 по 13 областях України. Багатодітних матерів, гідних нагороди, не знайшлося в областях Дніпропетровській, Хмельницькій та Закарпатській. Як виходить, Верховний Совєт Української ССР такої чести, як нагороджування „своїх власних громадян" — не заслужив.

ЧЕРВОНООСКІЛЬСЬКЕ ВОДОЙМИЩЕ

Біля Червоного Осколу на Харківщині почали будувати водоймище, що матиме 120 кілометрів довжини і забезпечуватиме водою споруджуваний канал Донець-Донбас. В кінці травня почали будувати бетоновий завод, механічні майстерні і автобази. Доставлено перші вантажі по новій залізничій вітці: станція Тропа — Червоний Оскіл. Для швидшої достави матеріялів прокладають шосейну дорогу. В цьому році почнуть укладати бетон і залізобетон в основу греблі. Очевидно, що роботи при будові виконуватимуть коштом нових рабських „перевиконувань" та „соціялістичного змагання".

200-РІЧЧЯ КИЇВСЬКОГО ВІЙСЬКОВОГО ШПИТАЛЮ

В листопаді цього року минає 200-річчя київського військового шпиталю. Про його історію розповідають пожовклі від часу архівні документи, книги, рукописи, розвідки. З них видно, що в 1755 році у Києві був створений польовий шпиталь, який згодом перетворено на постійний шпиталь. Наприкінці 18 століття він обслуговував армію російського полководця О. Суворова, а у війну 1812 року входив до складу шпиталів дійової армії. В 1833 р. при цьому шпиталі засновано військово-фельдшерську школу.

В СВІТІ

● **Черчил**, який ще у березні 1953 року був палким прихильником ідеї з'їзду прем'єрів чотирьох великодержав, сподівавшись, що з зустрічі із Маленковим буде багато користи для миру, — тепер перестерігає проти завеликих надій на успіхи заповідженої на 18 липня у Женеві наради з Булґаніним. Кажуть, що на прохолодження його становища в цій справі впливає факт, що не він, а новий голова уряду Іден братиме участь у цій конференції.

● **У Східньому Берліні** знову судили 5 осіб за „шпиґунство", при чому двох підсудних засуджено на смерть. У Західньому Берліні 5 років в'язниці дістав 27-річний різник Зіґфрід Бентер, який доставив був в 1952 році авто, що вивезло схопленого чільного антикомуністичного діяча, д-ра Вальтера Лінзе.

● **Уряд Індії** погодився на дальший експорт мавп до ЗДА для досвідів над удосконаленням антиполіової вацини Солка. Відповідна угода передбачає приїзд з Індії до ЗДА уповноваженого експорта мавп, який має переконатись, що тут не мучать цих звіряток і добре до них ставляться. Деякі релігійні секти в Індії вважають мавпу святим створінням.

● **У Парижі** на 25 відсотків зменшилось число вуличних автомобільних катастроф від серпня мин. року, коли дирекція поліції ввела заборону голосно трубіти. Перед забороною більше вживали труб і менше гальм, а після заборони почали їздити повільніше й обережніше. Автомобільний рух у Парижі утруднений великою кількістю мотоциклістів і роверистів.

● **184 австрійці** вернулись з совєтського полону внаслідок підписання державного договору про Австрію. Але це ще не всі австрійські полонені, що були затримані большевиками. Поворотці стверджують, що в совєтських концтаборах зустрічали 8 американців, між ними й тих, які в р. 1948 і 1949 добровільно перейшли кордон до ЧСР.

● **У Франкфурті** в Західній Німеччині відкрито новий будинок американського консуляту. ЗДА мають в тому місті свою консулярну службу 126 років. П'ятиповерховий модерний залізо-бетоновий будинок консуляту коштував 952,000 долярів.

● **Ген. Пенґ Менґ-чі** призначено шефом штабу національно - китайської армії. Його називають на Формозі „залізною людиною", бо він здушив у 1948 р. на цьому острові повстання проти Чіянґ Кай-шека, в якому згинули тисячі автохтонів.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

МІЖ МИРОМ І ВІЙНОЮ

Друга світова війна закінчилась десять років тому, але й до сьогодні миру не встановлено. Повних десять років світ хитається між миром, якого, здавалося б, усі прагнуть, і війною, якої, здавалося б, усі бояться. До миру змагають, а до війни готовляться. Виголошують мирні промови і продукують водневі супербомби. Світ хоче йти шляхом, що веде до миру, і котиться шляхом, що веде до війни.

Саме тепер у Сан Франсіско відбувається ювілейна сесія Об'єднаних Націй, десятирічна історія яких є історією надій та їх втрати. За несповна місяць відбудеться в Женеві „зустріч на вершинах", яка може бути одним з чергових скріплень, або одною з чергових втрат надії. В цій політичній метушні Заходові йде тільки про одне: узнати, що Москва справді хоче миру, без уваги на те, з яких мотивів.

На Заході сьогодні вже не мають багато ілюзій щодо „миролюбности" Кремлю. Немає тих ілюзій серед публіки, і немає їх головно серед політичних провідників та державних мужів. Отже, сама справа щирої миролюбности Кремлю відпадає. Проте, залишається можливість створеного і викликаного внутрішніми й закордонними обставинами бажання миру в совєтських диктаторів, і західнім політикам та дипломатам саме і йде про те, щоб збагнути, наскільки це бажання сильне і яку ціну Кремль готовий за мир заплатити.

Цією проблемою займається в циклі своїх статтей відомий закордонний кореспондент і співредактор „Н. И. Таймсу", С. Л. Солцберґер. Він уважає, що Кремль справді може знаходитися в обставинах, які диктують йому мирну політику. На доказ такого твердження можна навести багато прикладів. В Совєтському Союзі є багато політичних і зокрема господарських неполадок. Совєтська диктатура, після смерти Сталіна, ще й досьогодні не видала досить сильного диктатора, якого вона конче потребує і без якого її існування на довшу мету може бути сумнівне. Маленкова скинули, а Хрущова недавно, під час його відвідин у Югославії, виносили з кімнати в до непритомности п'яному стані. Хрущов був автором „укрупнення" колгоспів, а сьогодні той самий Хрущев уже рекомендує „розукрупнення" колгоспів. Немає ніяких серйозних аргументів, які виключали б, що завтра Хрущов може опинитись на такому самому сірому кінці, як опинився Маленков, якщо не гірше. Совєтське господарство переживає чергову з безконечних криз, і немає жадних об'єктивних даних, щоб воно могло витримати перегони в зброєнні.

Рівночасно до голосу в Кремлі прийшли порівняльно більше військовики, як от Жуков, Конєв і Васілєвський. Вони знають, що це значить модерна війна і краще від партійних політиків здають собі справу з її виглядів для Кремлю.

Не без „миролюбних" арґументів є для Москви і її міжнародне положення. Німеччина вже є в НАТО, оборонна сила Заходу постійно і швидкими темпами росте й консолідується, а совєтська політика „невтралізації" готова закінчитись на Австрії. Є багато й інших трудноців, які спонукують Кремль до „миролюбства". А Захід найбільше інтересується тим, до якої міри Москва мусить бути „миролюбна" і як цю обставину можна найкраще використати для справжнього, а не тільки коньюнктурального миру.

„Н. И. Таймс" дораджує в тому велику обережність. Він радить іти в переговорах з кремлівськими диктаторами до „розважних меж", не перетягати струни і не ставити неможливих для Кремлю умов, себто йти на „поміркование угодівство".

Іншу думку заступає відомий публіцист Дейвид Лоренс у видаваному ним впливовому журналі „Ю. С. Нюз енд Ворлд Ріпорт". Він пише дослівно так: „Народи завжди мусять бути готові і спроможні використати й вжити кожну силу, яку вони можуть викресати, щоб позбавити тиранів влади та здобути вольности. Тільки вільні уряди, встановлені волею народів, можуть ґарантувати справжній мир. Можна створювати організації, перевіряти їхні статути та кришталево ясно висловлювати їхні постанови, але вони будуть безуспішні, якщо автократів ставитиметься нарівні з представниками волі".

Це і є проблема миру або війни. Всі народи хочуть миру, але його не буде доти, доки існують диктатури і доки існує неволя. Хвилеві обставини можуть змусити диктаторів до миролюбства, але це буде тільки для збереження і рятунку диктатури. Для них може бути потрібний мир тільки на те, щоб краще приготовитись до війни. Тому завдання представників волі — використати обставини і нагоду не на такий мир, що продовжував би існування та владу диктатур, але на те, щоб приспішити їх „мирний упадок".

АТМОСФЕРА СТРАХУ

Коли президент Айзенгавер заявив у своїй промові на відкритті ювілейної сесії Об'єднаних Націй в Сан Франсіско, що голови чотирьох великодержав на зустрічі в липні ц. р. у Женеві будуть старатися „зменшити страх", що опановує світ, то напевне не взяв під увагу зв'язку між страхом широкого світу перед новою війною і страхом, що є нероздільною частиною державної системи в комуністичних країнах. А було б дуже цікаво для авдиторії в Сан Франсіско, коли б американський президент, який проповідує політичну філософію, оперту на засадах глибокої моралі, натякнув на те пригнобливе враження, що його робить на весь вільний світ страх, в якому живуть самі правителі Совєтського Союзу, і комуністичного Китаю, страх, що його вони не всилі приховати і що затруює загальну атмосферу.

„Не вір сусідові, як не віриш собі самому", — травестуючи стару релігійну засаду, характеризує нею комуністичні відносини Андре Віссон, автор статті під таким же заголовком у „Фрімені". Страх, — пише він, — це така вічна й незмінна прикмета совєтського режиму, яка залишається завжди та сама, незалежно від змін політичної тактики. „Всі комуністичні лідери живуть і працюють в задусі взаємного страху. Члени Політбюра не довіряють один другому. Комуністична партія не довіряє армії. Червона армія не довіряє совєтській поліції. Люди у Кремлі мають щонайменше дві поліційні організації, з яких одна не вірить другій і пильно стежить за нею. І, очевидно, совєтські лідери не довіряють сателітам, і то навіть більше, як вільним народам". Це і прикре і смішне явище можна було, — пише американський журналіст, — докладно оглядати на минулорічній Женевській конференції. Знаючи заздалегідь, що вони матимуть на цій конференції дипломатичний успіх, комуністи появлялись на засіданнях з усмішками на обличчях. Але водночас кожний день розкривав у їх поведінці глибокий страх за власну безпеку, й страх перед зрадою збоку найближчих.

Передусім китайці й москалі вважали, що їхній престиж залежить від сили їх делеґацій. Коли москалі оголосили, що їх делеґація нараховуватиме 160 членів, то китайці зажадали помешкань для 180 осіб. Коли російська делеґація зросла до 200 осіб, то китайці підвищили число своїх делеґатів до 220. Така лiцитація тривала доти, аж поки кожна з тих двох делеґацій не мала по 300 членів. Державний секретар ЗДА Доллес був вдоволений, коли винайняв собі авто з готелевого ґаражу й дістав швайцарського шофера. Але совєтчики привезли з собою 20 особових авт, 2 вантажні авта і відповідний обслужний персонал. Вісім літаків щоденно привозили повний харч з східнього Берліну й Москви для Молотова та вищих урядовців совєтської делеґації. Кухарі, що були в складі совєтської делеґації, готували всілякі страви, а комуністичні кельнери подавали їх. Швайцарці запропонували совєтчикам ганґар для совєтських літаків. Вони відмовились і воліли тримати свої літаки під голим небом, але під власною охороною. Ще обережнішими були китайці. Вправді, Чу Ен-лай прийняв у дарунок від московського уряду два особові авта з опанцерованими стінами, але вони привезли собі власних шоферів і власну таємну поліцію. Ані московські большевики, ані китайські комуністи не задовольнялися охороною швайцарських поліціянтів, у числі 5 осіб приставлених до Молотова й Чу Ен-лая. Попереду і позаду їхніх авт завжди їхали ще авта з власною охороною, а біля шоферів і по обох боках Молотова та Чу Ен-лая сиділи власні охоронці. Середнє сидження в авті, на якому сидів Молотов, було нижче від сиджень обох охоронців, щоб вони закривали його своїми тілами. Совєтський уряд вимагав, щоб совєтських авт не зобов'язували приписи автомобільного руху в Швайцарії, але швайцарський уряд чемно й рішуче відмовив у цьому. Комуно-китайська делеґація виявила ще більший страх. Коли вона повідомила швайцарський уряд, що Чу Ен-лай хоче скласти офіційну візиту центральному швайцарському урядові в Берні і призначила для цього день, то не сказала, чи Чу Ен-лай поїде поїздом, чи автом, але зажадала, щоб на всякий випадок на кожному розі всіх вулиць швайцарських міст, через які веде дорога з Женеви, і на всіх перехрестях автострад стояли швайцарські вояки. І аж до останньої хвилини, коли Чу Ен-лай виїхав з Женеви до Берна, комуно-китайці не сказали швайцарцям, як він їхатиме, не сказали цього тому урядові, від якого жадали військово-поліційної охорони!

Ціла комедія була з винаймом кватир. Совєтська амбасада в Швайцарії намітила була для Молотова приватну віллю в Женеві, але спеціяльні висланці з Москви відмовилися від цієї віллі, бо її власник не погодився на те, щоб з усіх її стін поздирали тапети: большевики боялися, чи під тапетами нема підслухових апаратів! Ту віллю все таки винайнято, але Молотов, мабуть, не спав там ні одної ночі: щовечора виїздили з подвір'я дому два важко опанцеровані особові авта, із опущеними сталевими завісами на вікнах. Хто це виїздив і хто вранці приїздив — нікому не було відомо. Швайцарці здогадувались, що Молотов їздив спати до приватного дому одного совєтського службовика в Женеві, де большевики були певні, що нема підслухових апаратів! Той самий страх виявив Чу Ен-лай. Він не хотів винайняти великої віллі, що її раніше торгували москалі, бо боявся, чи не заложили вже там москалі підслухових апаратів. Винайнятий дім китайці оточили кільчастим дротом, біля якого сторожили 40 швайцарських вояків. Зате всередині дому стояла озброєна комуно-китайська варта, яка охороняла не тільки всю делеґацію від сторонніх „атентатчиків", але й одних членів делеґації від других. Делеґати виходили до міста чи на засідання тільки гуртом, під триступневою охороною власних агентів: кожний совєтський службовець мав свого охоронця, але кожний таких охоронець, як потенціяльний зрадник, стояв під охороною ще іншого аґента. В цій ідіотичній системі ідіотичного страху кожна дрібниця набирала характеру дійсного замаху. Якісь білі москалі розкинули перед домом в Женеві, де мешкали большевики, летючки у формі паперових „грошей", де було видруковано, як люди, що втекли з совєтської в'язниці, живуть у вільному світі. Совєтський уряд зробив з тої напівжартівливої демонстрації справжню дипломатичну аферу з величезними претенсіями до швайцарського уряду за недостатню охорону. І хоч швайцарці негайно викрили, що це зробили два московські втікачі, які приїхали недавно з Бельгії, і зараз „атентатчиків" відтранспортовано назад до Бельгії, — большевики довго не могли заспокоїтися.

Таке — твердить американський журналіст — трапляється при кожній зустрічі комуністичних дипломатів із західнім світом. Очевидно, що Айзенгавера напевне стерегтимуть у його подорожі до Европи куди менше і йому самому не майне думка, що він у небезпеці, як то думають Булґанін і Молотов. Власний страх і недовір'я большевиків до всіх і вся оправдують страх і недовір'я вільного світу у відношенні до комуністичної зарази.

ТАЄМНИЧІСТЬ, ЯК ПОЛІТИЧНА ЗБРОЯ

З пресових повідомлень світ довідався, яких засобів безпеки уживано в ЗДА відносно атомових закладів і науковців, які працювали над спорудженням атомової зброї під час війни. Знаємо також про систему зон, якими під час війни забезпечував себе Гітлер у своїй головній кватирі, в східній Прусії. Тепер світ має нагоду дещо довідатися про совєтські методи від німецьких науковців, яких негайно після закінчення війни вивезено в глибину „родіни" і змушено працювати над спорудженням атомової та ракетної зброї.

Поки прийдемо до розгляду совєтської системи жаху перед невідомим, перед таємничістю, яка межує з безглуздям та божевіллям, нехай приклад з „круком-шпиґуном',' про який розказала одна родина німецького науковця після 10-літнього перебування в Совєтах, буде характеристикою московсько-совєтської душі.

Один крук, з-поміж мільйонів совєтських круків, мав того пеха, що йому ще замолоду перебив якийсь пролетар ногу. Як інвалід, попав він до одної німецької родини, що мешкала в оселі німецько-совєтських науковців, які працювали в ділянці атомової енерґії. Цей крук так освоївся, що став приятелем дітей, наче якась домашня птиця. Одного дня побачив якийсь „ґерой родіни", як цей крук влетів крізь відчинене вікно до одної з лябораторій і незабаром вилетів назад. Пильний „обсерватор" негайно зробив донесення про поведінку крука. Командант оселі наказав: „Крука, як підозрілого в шпіонажі, негайно застрелити, а опісля втопити". Присуд виконано. Найбільше лементували діти згаданої німецької родини, що „браве креґе" вже не живе.

— Чим ви, пане професоре, пояснюєте такі випадки? — звернувся репортер до свідка-оповідача цієї історії. Відповідь була дуже влучна. Тут, мовив оповідач, маємо до діла з недовір'ям, вродженим так само як працьовитість, ощадість, гостинність і т. п. у інших народів. Це глибоке недовір'я є притаманною і головною прикметою правлячої системи в Москві. Так було за царів, так є і тепер, за комуністичної диктатури, тільки у ще більших розмірах. Славний китайський мур був, здається, не так спорудою військового характеру, як виявом недовір'я до зовнішнього світу. І ця азійська недовірливість є характеристичною рисою Московії. Залізна заслона виткана з недовір'я і під баґнетами МВД та компартії являє собою таку перепону, яка цілком заступає китайський мур.

Було б спрощенням справи твердити, що Совєти мають багато причин закривати дійсний стан від очей вільного світу. Мовляв, життєвий рівень, умовини праці, мешканева криза, фабрики зброї, осередки воєнного промислу і т. п., — цього всього не сміє бачити капіталістично-імперіялістичне око. Справа так просто не представляється. Совєти знають прекрасно, що вільний світ добре поінформований про все те, що діється за залізною заслоною. І тому Кремль зробив із залізної заслони джерело недовір'я та таємничости, інструмент своєї закордонної політики. За штучним китайським муром, Москва зуміла роздути себе до розмірів якоїсь примари, якої боїться цілий світ. Світ не знає, що в Совєтах можливе, а що неможливе. А воювати в холодній війні примарами дуже вигідно, бо такий рід зброї дуже еластичний і буває для ворога часто великою несподіванкою. І тому такі потягнення в холодній війні, як договір з Австрією, поїздка до Югославії та запрошення канцлера Аденауера до Москви, можна обґрунтовувати тільки політикою примар і таємничости.

Такий китайський мур має ще й ту додатню сторінку, що кожна таємничість, а зокрема коли вона йде з Совєтів, збуджує загальне зацікавлення. Тому кожна вістка з Совєтів має високий курс на Заході, і на цій біржі може з Совєтами конкурувати тільки Китай. Ці дві країни вміють помистецьки робити своїми інформаціями політику. Натомість Захід, який не має китайського муру, не може ніяк конкурувати зі Сходом і тому кожну вістку політичного характеру, яка мала місце у західньому світі, приймається як самозрозумілу.

Може видаватися парадоксальним, але совєтсько-азійські примари, які в холодній війні роблять Москві великі прислуги, роздуває до розмірів небосяжних пірамід ніхто інший, як Захід. Придивімось тільки горам публікацій вільного світу на тему Совєтів, — майже всі вони переповнені відомостями, спертими на цих примарах. І нічого дивного немає в тому, що пересічний житель вільного світу уявляє собі, що весь Совєтський Союз вкритий підземними фабриками зброї, що совєтські летунські сили — непереможна потуга, і т. д. Появиться, чи не появиться щось над землею, над водою, чи під водою, хоч би й на другому кінці світу, — це певне, якийсь совєтський винахід. Задрижить чи захитається десь наша грішна земля, і вже гуде цілий світ, що це Совєти випробовують бомби. А Кремль тільки затирає руки, мовляв, „контора работаст".

І цю таємничість, ці московсько-комуністичні примари, цей жах перед невідомом схарактеризувала найкраще німецька помивачка, Марґарете Зільберґаве, коли між іншими (міністри, посли, професори, письменники і т. п.) репортер одного мюнхенського щоденника її спитався, яка її думка про запрошення Аденауера до Москви. На це питання вона відповіла: „Чи не думаєте ви, що москалі (руссен) можуть не пустити д-ра Аденауера додому? В большевиків все можливе".

Чи не піти б деяким політикам до німецької помивачки в науку?

Нестор

Ол. Миколайський

СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО ЗДА

У 1860 році перепис населення виявив, що в ЗДА на просторі від Пацифіку до Атлантику, замешкувало всього 31,000,000 осіб, з чого 70% займалося сільським господарством. Господарювання було примітивне, — ріллю під засіви приготовляли здебільшого волами або коровами, бо не всі фармери мали коней. Зв'язки з містами були утруднені через брак доріг, і багато фармерів управляли лише стільки землі, скільки вистачало їм, щоб виживити родини.

Щоб заселити величезні урожайні простори, не рухані ще людською рукою, Конґрес у 1862 році ухвалив закон, „Homestead Act", який давав можливість фармерам мати безплатні наділи землі в 160 акрів у західніх стейтах, з умовою, що вони стануть їх власниками по п'ятьох роках господарювання.

Ухвалений закон мав заохотити заокеанських фармерів їхати до ЗДА на безплатні наділи. Відгомін цього закону пролунав по всіх частинах світу, а найсильніше в Европі. Від 1865 року почалася до Нового Світу масова еміґрація, що не оминула і українських селян з Галичини, Буковини, Закарпаття та Лемківщини, де вже тоді відчувався брак землі.

Одначе, з нової еміґрації на фармерські наділи у західні стейти зголосилося не більше як 20% приїжджих, і то виключно імігрантів з родинами. Решта 80% була завербована у портах різними промисловими компаніями. Статистичні дані з 1900 року виказують, що в сільському господарстві залишилося тоді тільки 35% населення, при прирості з 31 до 75 мільйонів мешканців. По більших містах відчувався брак харчів і заходила потреба імпорту збіжжя з-за океану. Швидка розбудова промислових центрів змусила федеральний уряд, Конґрес і східні стейти шукати в цього положення якогось виходу.

Тяжку ситуацію урятували сільсько-господарські представники, на чолі з Нютоном Грешан. У 1901 році вони запропонували федеральному урядові докладно опрацьований плян механізації сільського господарства. На підставі цього пляну уряд погодився видати промисловим підприємствам державні кредити для продукції сільсько-господарських машин, які мали б заступити людську робочу силу.

З приходом сільсько-господарських машин на подвір'я фармера, прийшла основна переоцінка у системі господарювання. Заміна коня чи вола трактором, ручної коси чи серпа — косаркою або комбайном, ручного сортування бавовни або лущення кукурудзи — машиною змусили фармера поширювати й розбудовувати господарство. Фармер, який управляв примітивним знаряддям 20-50 акрів, у нових умовинах збільшив площу управної землі до 100-300 акрів, залежно від числа членів родини. З фармера-робітника виростав керівник-фахівець промислового підприємства. Він ставав водієм машин, на подвір'ї у нього з'являвся механічний варстат, а різні хліборобські курси навчали його нової системи господарювання. За кілька років змеханізованого господарювання фармер давав у десять разів більше продуктів, при тих самих робочих силах і зменшенні часу праці. Коли вибухла перша світова війна, ЗДА були вже експортовою країною і могли допомагати альянтам харчами, що великою мірою допомогло війну виграти.

У роках 1905-1910 почалася в ЗДА боротьба у проводах політичних партій за опанування основної структури у посіданні власности на землю. Демократи стали на становищі, що земля має належати виключно фармерам, які власними силами і силами своїх родин на ній працюють. Республіканці вважали, що сільські господарства мають бути зведені у великі посілості, з капіталом акційних товариств і введенням найманої праці, на умовах фабричної системи. Для переведення у життя своєї сільсько-господарської програми республіканці зорганізували у 1911 р. в Бінґгемптоні, в стейті Ню Йорк, Федеральне Фармерське Бюро, з тереном діяльности на цілу країну.

Нютон Грешан, на знак протесту, проти зорганізування Фармерського Бюра, підпорядкував очолюваний ним Хліборобський Союз демократичній партії, яка стала обороняти в Конґресі і в цілій країні законні ідеали існування родинних фарм. З початком 1925 року, родинні фарми почали входити у сільсько-господарську кризу, бо збут на їхні продукти, а головне експорт почали змен-

(Закінчення на 3-ій стор.)

Осип Копач

В НІМЕЦЬКІЙ ТЮРМІ І КОНЦТАБОРІ

(2)

Коли нас покликали до нової реєстрації, ми роздягнулися з усього, залишаючи годинник та гроші, щоб віддати до окремого сховища. Тут записували помічники поляки і той, що списував мої дати, почав сварку зо мною на тему моєї національности. Мовляв, як я був урядовцем польської держави, то я не є жадним українцем, тільки поляком. Пояснюю йому, що всі протоколи, які прийшли, чи прийдуть за мною, виказують, що я є українець і він не може вписувати мене як поляка. Що хіба він знає, що в Польщі було сім мільйонів українців. Він відповів, що „то вшистко ніц не робі" і на тім скінчив. Був я тим сильно подратований і думав собі, невжеж тії поляки, що не вміли втримати своєї держави і „монарства" і тут виказують свою ненависть до українців? І так воно й було.

Однак нові події наступали одна по одній так нагально, що про попередні хвилево забувалося. Я цілою моєю історією наставився до самооборони. Ось, нас поділили на дві групи і завели купатися. Вода зовсім холодна та нема ні шматинки, ні паперу, щоб хоч трохи витертися. Я вже з того дуже змерз, а тут відчинили двері і кажуть виходити на подвір'я під сусідній барак — магазин, по шмаття — одяг. А надворі зима! Вітер сипле снігом, мороз, а ми всі нагі і мокрі! Ну, що ж, думаю, якось то через подвір'я перебіжу.

Коли я вийшов на те подвір'я, треба було під бараком ставати в чергу. Один чоловік почав видавати для десятдесяти — штани, сорочку і загортку-блюзу. Потім треба було іти далі, знову в чергу і там давали „взуття", а ще далі давали довгі полотняні загортки й округлі шапки. Все те було з тонкого полотна в ґранатові й білі смуги. Черевики — були дерев'яні, в кусні дерева, формою ноги, видовбані діри на величину більшої стопи, без зап'ятка. Щоб якось в них ходити, треба було — не підносячи їх вгору, посувати стопами по землі.

По такому умундуруванні завели нас до передового бараку під числом 9. Тут було досить тепло — бо ж було понад 200 осіб, — однак я трясся, мов у пропасниці. Заявили нам, що маємо три дні на дальші записи і на відпочинок, і потому підемо до праці. Зараз же зчинився рух на середині. Дивлюся, малий, може 14-літній хлопчина копає завзято своїм деревняком комісаря польської поліції та боксує його в живіт, мовляв, він його бив у Кракові в тюрмі. Іншого з мого транспорту, копнули в ногу і не годен затамувати крови. У другому кінці бараку чую крики: „то україньци, бандити, злодзєє і „пепічкі", тобто чехи. Про що ішло? Хтось з тих „патріотів" крикнув — нароком — що хтось вкрав йому хліб... Отже бачу: явна й зорганізована нагінка на українців і чехів. З українців, — це самі молоді хлопці, вивезені з України і вони всі стали в одному куті. На вечерю дали нам розварену, не миту, бараболю у лушпині, разом з піском. Набирали з кітла на руку, а що я не мав ще мисочки, то дали мені до моєї шапки. Пробую, хрупає пісок, все те чорне, лушпини відділити не дасться. Але коло мене присілося вже трьох і ждали, тож я їм цю вечерю розділив.

Чую вже у собі гаряч, значить, я маю гарячку з простуди і як мені буде йти до праці?

Другого дня вранці дивлюся, — мої руки зовсім червоні. Нема білого тіла, тільки червоні плями, одна на одній від величезної маси бліх.

Принесли нам кожному реєстраційні числа, які треба нашити на грудях. Під числом був трикутник. Поляки мали червоний, німці зелений, українці чорний. На моє диво, трикутник під моїм числом — червоний! Іду до роздавника і заявляю, що трапилася помилка, бо я українець і повинен мати як і всі інші, чорний знак. Він заглянув до списка і каже, що таке число є моє. Маю нову проблему, як це змінити, бо мені стало прикро і дуже соромно за той червоний знак перед моїми земляками! Мені здавалося, що всі вони думають, що я цураюся моєї нації і дивляться з презирством на мене!.. Однак, всім кермує Бог! Так і в моєму випадку!

У нас є пословиця, що нема зла, щоб не вийшло на добре. На третій день прийшов лікар, поляк, ствердити стан здоров'я новоприбулих, і я у своїй черзі почав просити його, щоб він вписав мене хворим і неспосібним до праці. Він поглянув на мене уважно і на мій червоний знак, взяв за мій живчик, потягнув мене за рукав набік і каже: „Так, ви є хворі і маєте високу гарячку. Якщо я це запишу, то вас візьмуть до так званого шпиталика, а по тижні вас загазують і спалять. Може, однак, ваш організм те все переможе. Як ні, то краще вам померти на отім ліжку природною смертю, чим у газовій коморі". Під кінець каже. „Пам'ятайте, що це, що я вам говорю, мусить бути великою таємницею, бо якщо ви це комунебудь скажете, то ми завтра підемо до газової комори обидва!..

По тій розмові пригадав я собі, що я ж сам бачив (щойно передучора) той транспорт нещасних зі шпиталю і все ж таки намагався дістатися до нього. Вже ж той лікар урятував мене, лише в тій гадці, що я поляк.

При іншому столі записували тих в'язнів, хто мав який фах. Записався і я. Підходжу до молодого українця, видимо зажуреного, і питаю, чи має він який фах і чи записався. Він каже: „Я шлюсар і я скінчив школу, а той поляк не хоче записати мене". Я, все ще невірний Хома, кажу, може він вас не зрозумів, бо чому ж би не мав записати вас, як його за тим сюди прислали. „Ну, не хоче і що ж? Каже, що я тут шлюсарем не буду"...

Мені стало жаль земляка. Я навчив його, як має говорити і просто випхав його ще раз, бо амбітний хлопець ніяк не хотів іти. Сам я підійшов теж і слухаю, як той полячок до нього з криком каже: „Мувілем ці раз, же ти тутай сьлюсаржем не бендзєш! Бендзєш здехал на цєнжкей робоцє!"..

Це тільки кілька фрагментів з мого перебування в концтаборі. Коли прийшло моє звільнення по 4-ох місяцях, сповістив мене про це командант бараку, з тим, що відведе мене його заступник „Юзек". Той же Юзек побив мене одного разу за те, що я не міг скоро видістатися у своїх дерев'яних сандалях, з ряду при апелі.

Прийшов я під двері зашальованого подвір'я, між бараком число 10-11. Юзек задзвонив, хтось відчинив і я увійшов перший.

Перед собою бачу, під протилежною стіною, на віддалі 1½ метра від стіни, високу і довгу, чорну, залізну таблицю, в одному і другому куті, дві невисокі шибениці, на яких висять шнури. Коло кожної стільчик з двома ступнями і вистаючою вгору ручкою. Все те бронзової барви.

Я просто остовпів, дивлячися на те огидне знаряддя смерти. Аж по хвилині відчинилося віконце, в якому з'явилася голова якогось ординарного типа, який каже до мого провідника: „Цо єст?" Той же відповідає: „ку"... І знову: „дай ґо тутай!".. Ідучи як не своїми ногами, вийшов я на поверх, де було може 20 осіб у карантанні. Тоді я зрозумів, що теє „ку", то значить карантанна. Був там між в'язнями д-р Микола Климишин, тепер у Дітройті. Приходив туди і головний кат, який вішав і стріляв за таблицею в'язнів. Приходили і ті, що сортували білля по небіжчиках. А як питали їх, скільки було там тої ночі, то все однаково відповідали: може з 200. А яких? „Жидів, українців, ну, і поляків". Все українці були зараз по жидах. Коли я вийшов вже на волю, то приніс ще 39° гарячки. Ще досьогодні залишилися з того часу дві плями на легенях.

Забув я додати, до якого цинізму, якого чортівського знущання додумалися там німці. Вони зорганізували дуту оркестру з в'язнів, в одному бараці біля брами. І коли, ранком, всі ті нещасні, у колонах „маршували", себто померзлі, у „піжамах", серед зими, голодні, у дерев'яних довбанцях, погорблені, ледве посували ногами, їм, під брамою, оркестра приграла веселого марша...

Сот. Степан Мацькевич, б. командант 2-го гарм. полку УГА.

В 36-ту РІЧНИЦЮ ПЕРЕМОГИ ПІД СТАРИМИ СКОМОРОХАМИ І БУРШТИНОМ

(Закінчення).

БІЙ ПІД БУРШТИНОМ

Згідно з моїми бойовими диспозиціями, виданими до наступу на Бурштин, піхота сот. Ревюка мала наступати зі сторони села Людвиківка. Їй мали допомагати три батерії мого полку. Піхота сот. Будзиновського з одною батерією стояла під Конюшками, вичікуючи окремого наказу. Моя думка була прямим наступом на Бурштин змусити ворога кинути всі його резерви під Бурштин і відвернути його увагу від можливости удару з флянгу. — Наступ на Бурштин я назначив був на 3-ту годину ранку дня 17 червня 1919.

Точно о годині 3-тій рано наші 3 батерії відкрили барабанний вогонь на ворожі лінії в Бурштині, а одна наша сотня рушила в наступ через багна. Треба пройти багна, переплисти через Гнилу Липу і взяти ворожі окопи за рікою. Це було понад сили нашої піхоти, не зважаючи на її посвяту, і тому я наказав лише одній сотні іти в наступ, щоб було якнайменше втрат. Всі інші сотні піхоти лежали в окопах на горбах і крили ворожі лінії скорострільним і крісовим вогнем. На наш вогонь ворог відповів був аж надто сильним вогнем кулеметів. Я, будучи особисто у першій бойовій лінії і бачачи власними очима цілу ситуацію, з місця вирішив лише флянговим наступом взяти Бурштин. Я наказав сот. Ревюкові припинити наступ піхоти, але держати ворога під безперервним вогнем. Сам сів я на коня і скоро від'їхав під Конюшки до сот. Будзиновського, залишаючи під Бурштином мого адютанта, доручивши йому, що як він почує гасло до штурму піхоти сот. Будзиновського із заду Бурштина, то тоді три батерії мусять негайно поновно відкрити барабанний вогонь і піхота сот. Ревюка мусить зараз піти повною лінією у наступ на Бурштин, без огляду на евентуальні втрати. В межичасі непроглядна рання мряка вкривае цілу долину Гнилої Липи. Але саме це допомогло нам виконати незамітно наш флянговий наступ.

Приїхавши під Конюшки, я наказав сот. Будзиновському взяти штурмом Конюшки і перейти Гнилу Липу. Короткий бій. Конюшки були взяті і ми були вже на другому березі ріки. Тоді щойно я вияснив сот. Будзиновському цілу ситуацію, яка була під Бурштином, і доручив йому йти на Бурштин із заду та наступаючи на Бурштин, счинити великий крик. Сот. Будзиновський, виконуючи наказ, рушив у наступ, а я в межичасі з однією сотнею й однією батерією пішов у похід на ворога напоперек в сторону села Чагрів, щоб замкнути і перетяти йому шлях до відвороту на Букачівці. Я, з моїми двома гарматчиками, що були дійсно очайдухами, їхали на конях яких 3 км. перед сотнею, прямуючи на Чагрів. В межичасі сотник Будзиновський підходив під Бурштин зі заду. Пам'ятаю, що десь коло години 8-мої рано я почув здалека „Гура! Гура! Гура;" Почався, значить тяжкий бій за Бурштин. Ворог, наскочений зі заду, по короткім бою пішов у ростіч. Наша піхота входила у Бурштин. Ворожа піхота тікала в сторону Мартинова, щоб схоронитись за Дністром. Штаб ген. Залеского і ворожа артилерія тікали на захід в сторону села Чагрів. Десь коло год. 10-тої перед полуднем, я із моїми двома гарматчиками над'їхали над яр, яким вела дорога з Бурштина до Чагрова. І тут ми побачили, як дорогою яром тікали три ворожі батерії, а ззаду них їхала спеціяльна карета ген. Залеского. Бачачи це, ми зіскочили з коней і почали стрільбу по батеріях. Ворог попав в переполох, залишив гармати і полями тікав до лісу, що тягнувся вздовж залізничого шляху Станиславів — Львів. Ми три взяли були 12 ворожих гармат. Це був наш великий успіх. Наша сотня і наша батерія, щойно 3/4 години пізніше прибули до нас. Коло полудня я був вже в Чагрові, учителька із малими дітьми вітвали нас квітами і причіпала нам синьо-жовті стяжечки. У другій бригаді УГА панувала велика радість і наші воїни були щасливі та задоволені. Друга бригада УГА розбила велику ворожу групу.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Ню Йорк, Н. Й.

З'їзд Українського Лікарського Товариства.

Шостий З'їзд Українського Лікарського Товариства в Америці, що відбувся 28-го травня 1955 р. в залі Українського Народного Дому в Ню Йорку, пройшов під гаслом підсумків праці, яку виконано на протязі 5-ти річного існування Т-ва. Звіти з діяльности складали поодинокі делегати Відділів, члени Головної Управи й голова Т-ва д-р Р. Осінчук. У живій дискусії над звітами виринуло багато пекучих організаційних фахових, громадських і професійно-етичних справ, що їх вибрані для цього окремі комісії намагались вияснити чи розв'язати на майбутнє, щоб скріпити Т-во під організаційним оглядом, З'їзд змінив деякі точки статуту. Рішено Загальні З'їзди відбувати що два роки і тим самим діловий період Головної Управи продовжити. Місцем осідку Головної Управи може тепер бути кожна місцевість, у якій існує відділ Т-ва. На такий осідок і місце чергового Загального З'їзду запроєктовано Шикаґо, Ілліной.

Постановлено також поширити обсяг діяльности У. Л. Т. А. на терен Канади, коли це буде можливе під правним оглядом. Підкреслено велике не тільки чисто професійне, але й загально - національне значення видавання Лікарського Вісника і доручено новій Управі й окремим Відділам роздобути на це фонди. Щоб запобігти несвідомим не раз ухилам від професійно - лікарських етичних засад, З'їзд рішив прийняти як взірець етичний кодекс Американського Лікарського Т-ва.

В окремій резолюції З'їзд Делеґатів підкреслив великі заслуги в організації та веденні Т-ва на протязі п'яти років, д-ра Романа Осінчука, який не зважаючи на загальне бажання зборів, відмовився очолювати надалі Т-во.

До нової Головної Управи вибрано д-ра Ярослава Восвідку, як голову, д-рів Ростислава Сочинського, Дмитра Ткачука, і Петра Харука, як заступників, Тараса Шегедина — секретарем, Адама Якимова — скарбником, і як членів д-рів Осипа Оришкевича та Богдана Панчука.

До Контрольної Комісії увійшли д-ри Р. Осінчук, З. Гіль й О. Варан. До Товариського Суду вибрано д-рів О. Любчака, Ю. Кушніра і Д. Кострубу.

Від Українського Технічного Інституту в Н. Й. привітав збори проф. Я. Зозуля, від Т-ва Укр. Інженерів — інж. Воєкодав.

Перед З'їздом відбувся науковий виклад д-ра Е. Наклеріо про „Цікаві ушкодження стравоходу". Збори закінчено спільною вечерою і гутіркою, що протягнулась далеко поза північ.

Для інформації, подаємо, що в У. Л. Т. А. зареєстровано сьогодні понад 500 лікарів і стоматологів українського походження, з того коло 180 мас право на приватну практику (лайсенс). Більше як сотня лікарів ще не зареєстрована. На терені ЗДА працюють такі Відділи: Шикаґо, Дітройт, Клівленд, Филаделфія, метрополітальна округа Ню Йорк, горішній стейт Ню Йорк, а в стадії організації: Північна і Південна Дакота і Міннесота.

Члени Лік. Т-ва приймали живу участь у праці наукових (НТШ, ВУАН) і громадських установ (Самопоміч, ЗУАДК, УККА, Хор „Думка" іт. п.).

К. В-нч.

Дітройт, Міш.

На допомогу залишенцям.

В неділю, дня 1. травня ц. р. відбулося свячене Ліги Українських Жінок у Дітройті, влаштоване при співучасті місцевого ООЧСУ, обидвох осередків СУМА, місцевої Станиці Т-ва б. вояків УПА.

Простора шкільна авдиторія парохії Св. Івана Христителя була переповнена. За багато заставленими столами засіло біля 300 членів згаданих організацій і понад 100 дітей, доросту СУМА. Увагу приявних звертав головний стіл з чудовою паскою, що її спекла п-ні Марія Верезюк.

Свячене відкрила коротким словом п-ні Ольга Рогатинська, вітаючи приявних великоднім привітом „Христос Воскрес" і передала ведення програми д-рові М. Дольницькому.

Зчерги о. радн. Яремак посвятив у заступстві перешкодженого пароха о. д-ра Степана Кнапа дари Божі і виголосив при тому гарну, повну віри проповідь про воскресіння Христа після мук, терпінь і смерти на Голготі.

Від організацій, що влаштовували це свячене, промовив голова Координаційного Комітету д-р М. Дужий. Далі промовляли дир. Альфред Козак (УКК — Дітройт), інж. Іван Панчак УККА Гемтремк), п. Василь Футала (Український Народний Дім) і п. Ф. Михальчук (УНС — 292).

П-ні Ольга Ощудляк прочитала новелю „Писанки" М. Черемшини, а юний сумівець, Горечко, продеклямував із запалом Л. Глібова „Христос Воскрес". На кінець юні сумівки і сумівці вивели цілу низку гаїлок і веснянок, а танцювальна група осередку СУМА ім. Київ продемонструвала вдало декілька народних танців. Гості незвичайно тепло реагували на поодинокі точки програми.

Після свяченого відбулася забава з танцями для гостей цієї гарної імпрези. Ввесь чистий дохід із свяченого призначено на допомогу залишенцям.

На марґінесі цієї імпрези треба сказати кілька слів про працю самої Ліги Українських Жінок у Дітройті, нової жіночої організації на нашому терені. Ліга мусіла переборювати багато труднощів, але енергійна управа й членство, не входячи з ніким у зайві дискусії, вперто здійснюють свої завдання: помагають потребуючим.

Зараз по своїх загальних зборах Ліга зорганізувала збірку на допомогу залишенцям. Ось кілька днів тому зліквідовано збірку і переслано до СХС у Мюнхені 400 дол., а зараз за цим переслано 150 дол. із збіркової кампанії під гаслом „Діти дітям". Цю останню акцію веде дитячий клюб під патронатом Ліги. Допомогова акція проходить далі.

В програмі Ліги дальші імпрези: в половині літа пікнік з доходом на допомогу незаможній дітворі поїхати на вакаційні оселі, а восени концерт у виконанні жіночих мистецьких сил з доходом на допомогу жінкам -науковцям і мистцям на скитальщині в Европі.

Петро Кореняк.

СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО ЗДА

(Закінчення зі стор. 2-ої)

шуватися і ціни карколомно падали вниз. Фармери, які затягнули були гіпотечні позики на розбудову своїх фарм, опинилися у катастрофальній ситуації. Найчорнішим періодом в історії родинних фарм були роки 1928-1932, коли 654 тисячі фармерів покинули свої господарства, не маючи змоги розплатитися з боргами. У 1930 році залишилося на фармах 25% населення.

З початком 1933 року почалася стабілізація в сільському господарстві. Конгрес ухвалив тоді закон про паритет цін на фармерські продукти, забезпечуючи цим бездефіцитове існування родинних фарм. Конгрес і федеральний уряд стали на становиці, щоб родинні фарми у своєму кінцевому бюджетовому підрахунку не виходили зі втратами, а могли жити на такому самому стандартному рівні, як міські кляси зі своїх заробітків.

Паритет цін зобов'язує фармерів, які мають доходи виключно зі своїх фарм. Господарства фармерів або великих землевласників, які мають додаткові доходи з промислових підприємств або торговельних трансакцій, не підлягають паритетові цін. Бувший секретар сільського господарства Чарлз Бренан опрацював проєкт розмежування фармерів на кілька категорій, до яких мали зобов'язувати паритет цін, і цей проєкт мав бути затверджений Конгресом. Коли з початком 1953 р. перебрали уряд республіканці, то през. Айзенгавер заявив, що новий плян паритету цін є „соціялістичний". Однак по двох роках урядування змінив свою думку і нині вже схильний цей проєкт узаконнити.

У висліді ґарантування паритету цін, почалася нова ера у розбудові родинних фарм. Фармери почали спеціялізуватися на місцевих і кореспонденційних курсах у плеканні одного роду продукту. Стверджено, що родина з двох осіб, яка провадить однорідне господарство, без додаткової найманої праці, в стані засіяти і зібрати жнива при помочі новітніх машин з 320 акрів землі, маючи до того 1-2 корови, свині, кури і малий город для власного вжитку. Пересічно з одного акра родючої землі фармер збирає 30-50 бушлів зерна. Стверджено також, що родинні фарми продукують разом на 1000 акрах удвоє більше збіжжя, як великі господарства.

Остання статистика виявила, що на терені ЗДА є самостійних родинних фарм 5,150,000, які продукують високоякісні роди збіжжя, ярини, овочів та молочних продуктів і дають можливість прохарчувати у високому стандарті 165,000,000 мешканців, рівночасно допомагаючи своїми харчами Европі і Азії.

На допомогу родинним фармам прийшли сільсько-господарська збутова кооперація і крайова кооператива електрифікації. До кінця 1954 року зелектрифіковано 96% усіх фармерських господарств. Приблизно 3,5 мільйона родинних фарм є вже членами цієї кооперативи. Сільсько-господарська кооперація, головно у західніх стейтах, начисляє 3 мільйони членів фарм — родин. Фармери продали своїм кооперативам сільсько-господарських продуктів і закупили інвентаря на 9,5 мільярда дол. Майже кожна кооператива має власний збіжевий елеватор і торговельні забудовання.

Сільське господарство ЗДА стало джерелом дослідження економістів не тільки цієї країни, але й европейських та азійських. Воно стало духовним провідником у розвитку сільського господарства всього світу. У цій величезній сільсько-господарській машині крутиться також і українське маленьке коліщатко, яке вставили туди наші селяни, що приїхали до цієї країни ще перед першою світовою війною.

При писанні цієї статті автором кермувало бажання спонукати наших селян, які приїхали до ЗДА по другій світовій війні, повернутися знову до прадідівського звання і перестати бути фабричними робітниками. Зрозуміло, що не кожний може купити собі навіть малу, забезпечену сільсько-господарським знаряддям фарму. Однак є перевірені можливості малі фарми винарендувати, щоб по кільканадцятьох роках праці викупити їх. Варто б цією справою заінтересуватися і нашим громадським установам, щоб допомагати нашим людям стати знову вільними й незалежними хліборобами. Бо що ж може бути найкращим ідеалом для українського селянина, як не власна земля і господарство!

О. Сип

СОЛЕНІЗАНТАМ ДВОХ СВІТІВ

Честь і слава Америці, що в році одну днину батькові відвела!

Европа — принаймні за наших часів — на таке не спромоглася. Зате там тоді... „День Коня" святкували.

А втім: чи ці два різні свята не можна під спільний знаменник звести?... Як на соленізантів цих двох світів пішло — аж такої засвітньої різниці між ними ніколи не було. Я, навпаки, багато схожости між ними бачу.

Певна річ: з фізіологічного боку підходити не можна. Батько, як відомо, двоноге — кінь — чотириноге створіння; перший з тарілки — другий з жолоба (баламута) їсть.

Але поставмо основне питання: яке призначення, яка ціль у житті цих двох, таких різних соленізантів? — Крім жіноцтва, мабуть ніхто не заперечить, що головна їхня справа в житті — тягнути; віз, повозку, чи іншу життєву тачку — усе залежно від того, до чого запряже слабша, насправді ж розумніша половина.

Правда, на батькові шоріввшлиї, як на коні, ніби й не видно. І вуздечки-віжок, що в руках погонички, теж не видно. Але це ще не значить, що тих шорів - віжок на сіромі-батькові нема. Попробуйте, дорогий Читачу, батьком стати — зараз і це й ще болючіший реквізит погонички відчусте. Не даром німець мовив, що батьком тільки стати легко, але далеко не так легко ним бути далеко не так легко ним бути.

Знаю: жіноцтво спонтанно запротестує проти таких аналогій; мовляв, „вона" (жінка) в хаті далеко більше тягне, ніж „він" і т. д., і т. д. Але батько і кінь тільки усміхнуться. Бо вони їдять — сплять не „за потребою" — тільки тоді, як час є... Бо вони навіть, як раз у тиждень до питва дірвуться, то зараз їх відривають, щоб, бува, охвату не дістали!...

Пригадую образ з краю: виїзд на вакації. Батько — не батько, Атлас (що десь на Ґібралтарі світ на спині двигає); з-під гори клунків (в яких, дослівно, ціла хата спакована) — тільки слабкий голос чути. А сонічко пражить, а до залізниці 5 миль, а пташки й жіночка щебечуть: „Як спізнимося, то знай — тільки через твою повільність!"

І сірома - батько навіть очей до неба не може звести — сказати: „Якщо можеш, Отче, зніми з мене цей тягар!" Бо очі в батька, залляті дев'ятими потами, нічого не бачить, а якби й бачили, то ні в якому разі небо — тільки один з двадцяти клунків.

Або згадати б діпівські табори — як картоплю в мішках, чи дрова з ліса носити було треба...

В Америці схожості - аналогії буцімто вриваються. Всю тяглову роботу тут машина виконує, жінки теж по ночах не сплять — працюють і не конче „за потребою" їдять. Коні тут хіба під сідло (і то тільки на екрані), — або ж на перегонах...

Нехай і так! От сідло: хіба десь так легко, як тут, жінка нашого брата - батька осідлає?...

Я не раз думав про всі остроумні хатні винаходи. Візьміть піноблйку, пилосос, пральну, чи прасувальну машину — все це для жінки придумано, щоб вона більше часу мала батька родини в шорах тримати.

Чому для батька нічого не придумано?... От хоч би якоїсь „залізної заслони" перед жінкою... Або автомату, що всі годинники в хаті на десяту вечора переставляв би, як батько проти „третіх півнів" вертається... Чи „злудовиду", що жінці на звичному місці, в сховку, 100-долярівку показував би — як її на останній партії бріджа „сполокано"...

Врешті — в справі перегонів: ви бачили вже, яким сумним поглядом переможний кінь грошовий чек супровожає, що його беруть ті, які для того ні кроку не пробігли?... І бачили ви, яким поглядом батько щоп'ятниці чек супровожає, що його дружина забирає?... Якщо ви бачили — ви все зрозуміли. ...Що лишається одному й другому?... Там баламут вівса — тут миска сочевиці. Все!

— — — — — — — —

Чи хочете ще аналогій? — Їх у нас подостатком! В одному тільки нема: кінь і в Старому краю і в Новому під опікою Товариства Охорони Звірят перебуває. А батько, ні тут ні там нічого подібного не має. І в цій ділянці обов'язково треба щось зробити!

„Гав абовт дат" — дорогий Читачу?...

● ПОВІДОМЛЕННЯ ●

Українська Вільна Академія Наук у США

11½ Вест 26 вул., Ню Йорк

В суботу, 25-го червня 1955 р., о 6-ій год. веч., в приміщенні УВАН у США відбудеться засідання Мистецької Кураторії УВАН у США

Доктор Марія Кобринська зробить доповідь:

„Галицькі обласні музеї перед Другою Світовою Війною".

Вхід вільний.

Мистецька Кураторія.

Т-во Українських Інженерів в Америці повідомляє, що в суботу, 25-го червня, о 7-ій год. вечора в домівці Т-ва (78 St. Mark's Place, New York City) відбудуться

ШИРШІ ІНФОРМАЦІЙНІ СХОДИНИ ЧЛЕНІВ Т-ВА

Впродовж вакаційного часу (1-го липня по 1-го жовтня) дижури в Домівці будуть щосуботи від 7-ої до 8:30 вечора.

Членство в Українському Народному Союзі — це ваш національний обов'язок і особистий інтерес! Вступайте в члени У. Н. Союзу!

Хроніка українського життя

В Англії

НОВОЗНАЙДЕНИЙ РУКОПИС АНГЛІЙСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ ШЕВЧЕНКА

В т. зв. Інституті Тейлора в Оксфорді (Англія) в колекції Морфілла — першого професора славістики в тамошньому університеті знайдено невідомий досі рукопис англійського перекладу деяких Шевченкових поезій. Рукопис знайшов проф. Яр. Рудницький з Вінніпеґу, що тепер відбуває наукову подорож по Зах. Европі, досліджуючи україніку в бібліотеках і архівах. Новознайдений рукопис має велике культурне значення, бо він вказує на зацікавлення українською літературою в Англії при кінці 19 й з початком 20 століття.

В Бельгії

КОНҐРЕС УКРАЇНСЬКОГО ХРИСТИЯНСЬКОГО РУХУ В ЛЮВЕНІ

30 і 31 травня відбувся в Любені в Бельгії дводенний Конґрес Українського Християнського Руху (УХР). В цьому Конґресі взяли участь делеґати з Бельгії, Франції, Німеччини та Англії. Отець декан Григорій Фуканчик відправив Службу Божу. Зборами проводив проф. Іван Мірчук, а головний реферат виголосив доц. В. Янів. На зборах вибрано Екзекутиву в такому складі: президент — доц. д-р В. Янів; заступники: проф. Г. Мартинець з Німеччини, інж. Ос. Мельникович з Франції, гр. Д. Галка-Ледоховський, Англія, д-р В. Попович, Бельгія; Ген. Секретар: ред. І. Сілецький із Франції; референти: ідеологічний — чина), суспільний — Яр. Пришляк (Бельгія), економічний — інж. О. Мельникович, міжнар. зв'язків — мґр. Гр. Оцинко (Бельгія), пропаґанди — д-р М. Коновалець (Німеччина).

Український Християнський Рух має такі цілі:

„Ввести в українське розсварене суспільство засади благодатні Христової Євангелії — це клич нинішньої неспокійної доби. Він повинен пролунати всюди, де живуть українці, він повинен справжніх християн надхнути любов'ю до свого брата католика до православного, православного до католика. Це ціль УХРґ Його ціль зменшити також спори між політичними партіями, а насамперед оздоровити наше громадське і політичне життя на засадах християнської моралі".

Купуйте в Підприємствах, що оголошуються в „Свободі"!

7.5% підвищення платні федеральним урядовцям в Палаті Репрезентантів

Вашинґтон. — Палата Репрезентантів більшістю 370-х до 3-х голосів ухвалила законопроєкт про 7.5 відсоткове підвищення платні для 1,073,262 федеральних робітників. Цей законопроєкт іде тепер до Сенату, який ухвалив 10 відсоткове підвищення платні для державних урядовців. Проти голосували три республіканські конґресмени. Сенат передасть цю справу окремій спільній сенатсько-палатній конференції, яка має узгіднити різниці між обома законопроєктами. Гадають, що ця спільна комісія погодиться на 8 відсоткове підвищення, як це було в справі підвищення платні для поштовиків. Запропоноване 7.5 відсоткове підвищення мало б діяти взад, від 1 березня цього року, і воно відносилося б до всіх родів і категорій федеральних урядовців: адміністративних, судових і конґресових.

Міні домагається ґарантованих річних платень для всіх робітників

Ню Йорк, Н. Й. — Голова Американської Фед. Праці Джордж Міні повернувся кораблем „Юнайтед Стейтс" до Ню Йорку з Відня, де він брав участь у четвертій конференції Міжнародної Конфедерації Вільних Роробітничих Спілок. Міні заявив журналістам, що впродовж найближчих двох років під час усіх переговорів зорганізованого робітництва з представниками підприємств на списку робітничих домагань буде справа ґарантованих річних платень. Міні заявив, що на конференції у Відні видко було постійний поступ в тому, щоб зменшувати впливи комуністів серед робітництва. Це найкраще видко в Італії та у Франції, де комуністи втратили те значення, яке ще донедавна мали. Робітництво в цих країнах побачило, що 38-річне існування „марксизму" в СССР зовсім не принесло „комуністичного раю", про який так кричали провідники комунізму 38 років тому. Але Міні остерігав вільний світ, щоб не вірив „солодким словам" комуністів, які не залишили своєї програми запанувати над цілим світом.

Димітрій Мануїльський „дуже хворий"

Сан Франсіско. — Коли один із закордонних гостей на прийнятті, що його видав совєтський міністер Молотов, спитав, що сталося з Димітрієм Мануїльським, який довгі роки приїздив на засідання Об'єднаних Націй в характері „міністра закордонних справ УССР", то серед совєтських гостей настало очевидне збентеження. Врешті один із них сказав: „Він важко хворий" і тоді всі хором заявили: „він важко хворий". Повідомляючи про це, американська преса зазначає, що Молотов використав те прийняття для переконування своїх гостей, щоб вони підтримали його, внесення, зголошене безпосередньо на руки Гаммершилда, щоб ювілейна сесія Об'єднаних Націй прийняла спеціяльну резолюцію в користь миру.

Дев'ять комуністів засуджено на 22 роки тюрми

Филаделфія. — Суддя Федерального Окружного Суду Дж. Коллен Ґейні визначив кару 9-ом комуністам, засудженим за участь у змові проти теперішнього демократичного уряду ЗДА. Суддя визначив чотирьом комуністам по три роки тюрми кожному, а п'ятьом — по два. По три роки в'язниці дістали: 44-річний Сем Ґобелов, 32-річний Джозеф Кузма, 46-річний Дейвід Дубенски (Дейв Дейвіс), та 51-річний Томас Набрієд. До дворічної в'язниці засуджені: 29-річний Маріон Лабовіц, 56-річний Волтер Ловенфелс, 35-річний Ірвін Кац, 35-річний Роберт Клонски і 39-річний Бенджемін Вайс. Засуджені внесли апеляцію на переведення нової розправи і випущені на волю за кавцією від 10,000 до 20,000 долярів.

За вакцину відповідає генеральний лікар д-р Шілі

Вашинґтон. — Секретарка здоров'я, виховання й добробуту, Овіта К. Ґоббі заявила в інтерв'ю з представником радіової станції MBS, що за вакцину проти недуги поліо відповідає генеральний лікар д-р Лівнард А. Шілі. Д-р Шілі очолює Публічний Уряд Здоров'я, який є частиною секретаріяту пані Ґоббі, але його іменує президент і секретарка здоров'я не має права його звільнити. Та пані Ґоббі розуміти як вияв невдоволення з генерального лікаря д-ра Шілі, ані як критику його дій. Д-р Шілі, казала секретарка здоров'я, „служить громадянству якнайкраще згідно з своїм науковим знанням". Секретарка Овіта К Ґоббі видала дозвіл на щеплення вакциною д-ра Солка 12 квітня цього року, але зробила це на рекомендацію д-ра Шілі, який відповідає за біологічну контролю цієї вакцини.

Дрібні Вістки

● У Ганновері, в Західній Німеччині, відбувся наприкінці минулого тижня з'їзд 25,000 воєнних ветеранів, на якому обговорювано справу 70,000 німецьких воєннополонених, насильно притримуваних Совєтами в таборах праці. Канцлер Аденауер, як відомо, ставить одною з передумов свого виїзду до Москви — випущення большевиками на волю тих людей.

● У місті Нойсс в Західній Німеччині у кінних перегонах взяв участь також англійський військовий аташе в Бельгії, капітан Пітер Тавнзенд. Його поява викликала сенсацію головно серед жіноцтва, зацікавленого ним, як „героєм" пліток про його пляноване одруження з княжною Марґарет, сестрою королеви Єлисавети II. Княжна Марґарет дуже популярна в Німеччині.

● День 16 червня був найтеплішим днем у Ню Йорку цього року, бо термометер дійшов був до 87 ступнів Фаренгайта.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Управа 184 Відд. „Верховина" повідомляє своїх членів, що в неділю, 26-го червня, о год. 3-ій попол., в домівці при 423 E. 9th St., відбудуться місячні сходини. На порядку нарад будуть важні справи, тому присутність членів обов'язкова. По засіданні будуть роздані чеки дивіденди. — П. Содоль Зілинський, гол.; д-р Б. Коваль, секр.

Посмертні Згадки

ВАСИЛЬ БЕЛЮХ, один з найстарших членів і основників Б-ва св. Володимира Відділ 105 УНСоюзу у Филаделфії, Па., помер 16-го червня 1955 р. Покійний родився 1889 р. в селі Луковиця, пов. Лісько, Зах. Україна. Похорон відбувся 21-го червня з похор. заведення до катедри св. Володимира. — В. И. П.!
В. Посполита

ДМИТРО ВЛАДИКА, член Т-ва ім. Б. Хмельницького Відділ 133 УНСоюзу в Гілсайд, Н. Дж., помер 27-го травня 1955 р., проживши 68 років. Покійний походив з села Бобохів, повіт Рогатин, Україна. Полишив в смутку дружину Софію і три доньки і четверо внуків. Похорон відбувся при участі Родини, Приятелів і Членів Т-ва. — В. И. П.!
І. Андрійчин, секр.

ЕВА КАСИЯН, членка 364 Відділу УНСоюзу в Клівленді, О., упокоїлась в Бозі 5-го червня 1955 р. Покійна походила з села Дахнів, пов. Любачів, Галичина. Вступила в члени УНС 1918 р. Полишила мужа Івана, 2 доньки, 2 синів і внуків. Похорон відбувся 8-го червня при участі Родини, Приятелів і Членів Відділу до укр. церкви св. Ап. Петра й Павла, а відтак на цвинтар св. Петра й Павла в Парма, Огайо. — В. И. П.!
В. Владика

ГРИГОРІЙ Ф. СЕНЬКІВ, член Відділу 145 в Альтуні, Па., помер 12-го червня 1955 р. Покійний родився в селі Головчиці, повіт Заліщики, Зах. Україна. До ЗДА прибув 1904 р. Був взірцевим парафіянином укр. кат. церкви і УНСоюзу. Залишив в смутку 3 доньки, 1 сина і 3 внуки. — В. И. П.!

ІЛІЯ ГРОШКО, довголітній член Б-ва св. о. Николая Відділ 175 в Дітройт, Миш., помер 2-го квітня 1955 р., в 78 році життя в Личфілд, Миш. Покійний родився в с. Лашківці, пов. Теребовля. Оставив в смутку дружину Марію, три дочки, 4 синів, 11 внуків, 3 невістки й 4 затів. Покійний був щирим союзовцем та примірним українцем, що все брав активну участь в громадськім життю. Хоч тяжко працював — дав своїм дітям освіту, його син був першим українцем, що скінчив Мишиґанський університет як інженер. Останньо Покійний працював на фармі, бо все його тягнуло до праці на ріллі, як Сина Української Землі. Тлінні Останки Покійного спочивають на цвинтарі в Гилсдейл, Миш. — В. И. П.!

КУПУЙТЕ В ПІДПРИЄМСТВАХ, ЩО ОГОЛОШУЮТЬСЯ „В СВОБОДІ"

З глибоким сумом повідомляємо наших Приятелів і Рідних, що наша улюблена доня

бл. п. ДАРІЯ ЯРЕМЧИШИН

відійшла від нас на вічність по довгих терпіннях в 17 році молодого життя.

Похоронні обряди відбулися на тутешній католицький цвинтар в суботу 18-го червня 1955.

Горем прибиті
Д-р Михайло і Наталія ЯРЕМЧИШИНИ, родичі
Богдан, брат.

Drawer Q, Lima, Ohio

ЕКОНОМІЧНА КОМІСІЯ НТШ В ЗДА
з глибоким сумом повідомляє про смерть члена Комісії
сл. п. СЕРГІЯ МІСЛАВСЬКОГО
Вічна Йому Пам'ять!
Керівництво Економічної Комісії НТШ

В першу Річницю смерти Мого незабутнього Мужа
бл. п. МИКОЛИ ВЕРБИЦЬКОГО
відправиться
СЛУЖБА БОЖА з ПАНАХИДОЮ
в суботу, 25-го червня 1955, о годині 8-ій ранку
в церкві Пречистої Діви Марії, Evansville, Pa.
Прошу своїх Рідних, Друзів і Знайомих взяти участь в тім Богослуженні.
Дружина **АННА ВЕРБИЦЬКА**

Читайте „Свободу"!

ТАРЗАН, ч. 3485. Тріюмф.

Тантор дико метнув своїми іклами, але він не врахував швидкости блискавки, яка могла стримати його сталеві мускули від акції.

Тарзан встромив залізом кутий спис просто в шалене серце, і товстошкірий кольос замертво перевернувся.

Тоді Тарзан вискочив на величезний труп і видав з себе гидкий крик перемоги.